

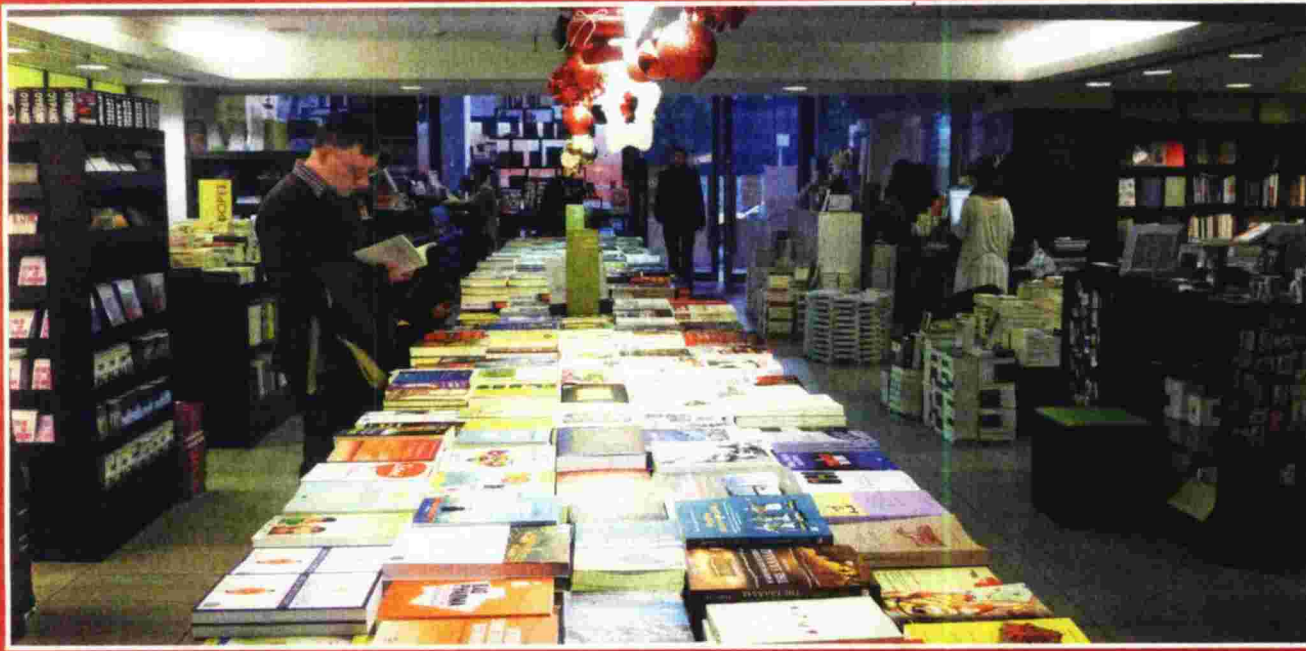
► Του **ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗ ΣΑΪΝΗ**

Με τα βιβλία να συσσωρεύονται καθώς η εκδοτική παραγωγή κορυφώνεται ιλιγγιωδώς όσο πλησιάζουμε στις γιορτές, πάντα υπάρχει ο κίνδυνος πρόωρων απολογισμών. Πάντως, η φετινή χρονιά φαίνεται πιο ανοιχτή σε είδη και μορφές γραφής. Το ανανεωμένο ενδιαφέρον για την Ιστορία, με αφορμή την πρόσφατη κρίση, δεν υποχωρεί, γίνεται ωστόσο πιο δημιουργικό, λιγότερο αντανakλαστικό και πλαισιώνεται από ενδιαφέροντες πειραματισμούς.

Ο **Μένης Κουμανταρέας** μας αποχαιρέτησε με ένα σκοτεινό αυτο-μυθιστόρημα ποιητικής («**Ο θησαυρός του χρόνου**», εκδ. Πατάκης) και η ώριμη ιστοριογραφική ματιά της **Μάρως Δούκα** παλινδρομεί μεταξύ παρόντος-παρελθόντος στο τρίτο και τελευταίο μέρος της τριλογίας της: από τον αποσιωπημένο εμφύλιο στα Χανιά στο σήμερα («**Ελα να πούμε ψέματα**», εκδ. Πατάκης). Την κρίση κοιτάζει λοξά ο **Σωτήρης Δημητρίου** με μια αλληγορική φαντασία («**Κοντά στην κοιλιά**», εκδ. Πατάκης), αλλά και ο Βαγγέλης Ραπτόπουλος («**Μουρολα3**», εκδ. Τόπος), προβάλλοντας σε μια μελλοντική δυστοπία το «Παραμύθι χωρίς όνομα» της Πηνελόπης Δέλτα. Στον χώρο της επικής φαντασίας με πολιτικούς υπαινιγμούς ανοίγεται η **Ιωάννα Μπουραζοπούλου** («**Ο δράκος της Πρέσπας: Η κοιλάδα της λάσπης**», εκδ. Καστανιώτης), ενώ αντίστροφα κινείται στο νέο του σπονδυλωτό μυθιστόρημα («**Πέτρα, ψαλίδι, χαρτί**», εκδ. Καστανιώτης) ο **Νίκος Μάντης**, καθώς γειώνεται σε μια γκροτέσκα, παραληρηματική απεικόνιση του ζοφερού παρόντος. Ερωτύλος πλάνης ο ήρωας του **Γιώργου Κουτσούκου** («**Ενυδρείο**», εκδ. Κίχλη) ακολουθεί στην πλημμυρισμένη δυστυχία πόλη τα χνάρια άγνωστων γυναικών και ο πρώην καθηγητής Πανεπιστημίου, νυν άστεγος flâneur, συγκλονίζει με τις ημερολογιακές καταγραφές του στον «**Ανέστιο**» (εκδ. Αγρα) της **Αλεξάνδρα Δελγιώργη**. Οικολογικοί προβληματισμοί μπολιάζουν τον διακριτικό σχολιασμό της πολιτιστικής και κοινωνικής παρακμής της εποχής στο «**Τελευταία έξοδος: Στυμφαλία**» (εκδ. Εστία) του

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΕΖΟΓΡΑΦΙΑ

Κρίση, Ιστορία, φαντασία και πειραματισμοί

Μιχάλη Μοδινού και ένα campus novel-φάρσοκωμωδία της κοινωνικής συνθήκης της πρώτης δεκαετίας του αιώνα το «**Αμφιθέατρο**» (εκδ. Ποταμός) του **Δημήτρη Ποταμιάνου**. Στο πρώτο μυθιστόρημα («**Ακόμα φεύγει**», εκδ. Πόλις) της **Ευγενίας Μπογιάνου**, μια μητέρα αναζητά τον στιγματισμένο ως τρομοκράτη και εξαφανισμένο γιο της με φόντο τον ρημαγμένο αστικό και κοινωνικό ιστό, ενώ η τρομοκρατική επίθεση από την οποία γλιτώνει ένα «σοφό παιδί του χρηματιστηρίου» απογυμνώνει τον φαινομενικά άτρωτο κόσμο του, που βάλλεται τώρα από όλες τις μεριές, στην ποιητική, ρυθμική πρόζα του **Διονύση Μαρίνου** («**Ουρανός κάτω**», εκδ. Πάπυρος).

Η **Τατιάνα Αβέρωφ** επιστρέφει με μια ελεγειακή μυθιστορηματική αναζήτηση της «ανθρώπινης» μορφής του πατέρα της (Ευάγγ. Αβέρωφ) στις πρώτες δεκαετίες της ζωής του («**Δέκα ζωές σε μία**», εκδ. Μεταίχμιο) και στη βαρβαρότητα της μετεμφυλιακής εποχής καταδύεται ο **Χρήστος Χωμενίδης** μυθιοποιώντας τη μορφή της μητέρας του, **Νίκης Νεφελούδη** («**Νίκη**», εκδ. Πατάκης). Ανθρώποι και ανθρώπινα πεπρωμένα στα δόκανα της Ιστορίας στα διηγήματα του **Δημήτρη Πετσειδίδη**, του κατεξοχήν διηγηματογράφου του μετεμφυλίου («**Επί τέσσερα**», εκδ. Εστία) και απομυθοποιητική επιστροφή στη μεταπολίτευση στο αφήγημα «**Και**

βέβαια αλλάζει!» (εκδ. Κίχλη) της **Αγγέλας Καστρινάκη**.

Οικογενειακό δράμα δωματίου, το «**Μελίσσια**» (εκδ. Καστανιώτη) του **Αλέξη Σταμάτη** εξελίσσεται πάνω από το κρεβάτι μιας κατάκοιτης συγγραφέως την ώρα που στην ατμόσφαιρα μαίνονται οι εσωτερικές συγκρούσεις και σε ένα ανοιχτό, παραισθητικό υπαρξιακό θρίλερ ο κεντρικός χαρακτήρας του **Δημήτρη Σωτάκη** έρχεται αντιμέτωπος με την κατάθλιψη αλλά και το φάσμα του ποπ ειδώλου του τίτλου («**Η ανάσταση του Μάικλ Τζάκσον**», εκδ. Κέδρος). Δροσερή αφήγηση ενηλικίωσης από την οπτική γωνία μιας απλοϊκής έφηβης, που ακολουθεί στα ταξίδια τον νταλικέρη πατέρα της, το μυθιστόρημα δρόμου της **Μάρτυς Λάμπρου** («**Με λυμένο χειρόφρενο**», εκδ. Κέδρος).

Από το εμβληματικό «Στο δρόμο» του Κέρουακ βαφτίζεται και ο ήρωας της νουβέλλας με την οποία επιστρέφει η **Σώτη Τριανταφύλλου** στους γνώριμους δρόμους της Αμερικής, για να ακολουθήσει το ταξίδι αυτογνωσίας και μεταμόρφωσης του Σαλ σε Σάλλυ («**Μηχανικοί καταρράκτες**», εκδ. Πατάκης) και μια κατ'επίφαση ταξιδιωτική αφήγηση, στην πραγματικότητα ένα αναστοχαστικό ταξιδιωτικό μυθιστόρημα για τις σωματοποιημένες εμπειρίες μιας πραγματικής περιπλάνησης στην Ινδία το «**Σώμα του Τυρθανκάρα**» (εκδ. Νεφέλη)

του **Χρήστου Χρυσόπουλου**.

Φιλόδοξη μυθιστορία που ακολουθεί τα ίχνη μιας ιδιοφυούς προσωπικότητας του 17ου αιώνα «**Οι Σκηνές από το βίο του Ματίας Αλμοσίνο**» (εκδ. Πατάκης) του **Ισιδώρου Ζουργού** και κοσμοπολίτικη σάγκα με βαριά ατμόσφαιρα αισθητισμού, κράμα φανταστικής αναζήτησης και μυθιστορήματος καλλιτεχνικής μαθητείας που παρακολουθεί την ωρίμανση ενός ζωγράφου στη δεύτερη, πολύ διαφορετική εμφάνιση του βραβευμένου **Μιχάλη Γεννάρη** («**Ο Σαξοφωνίστας**», εκδ. Μεταίχμιο).

Συνομιλίες με το τυχαίο και το αλλόκοτο στα ιδιοσυγκρασιακά και γλωσσοκεντρικά αρχιτεκτονημένα διηγήματα της **Μαρίας Μήτσορα** («**Από τη μέση και κάτω**», εκδ. Πατάκης) και απροσδόκητες διασαλεύσεις της ρεαλιστικής επιφάνειας στα αφηγηματικώς απείθαρχα και λοξά διηγήματα του **Γιώργου Σκαμπαρδώνη** («**Νοέμβριος**», εκδ. Πατάκης). Είκοσι ομόθεμα διηγήματα του **Ανδρέα Μήτσου** εξερευνούν όλη την κλίμακα του ερωτικού πάθους, από τη χωρίς ανταπόκριση αφοσίωση στην αντεκδίκηση («**Η εξαίσια γυναίκα και τα ψάρια**», εκδ. Καστανιώτης) και έξι τραγικές ιστορίες της **Νίκης Αναστασά** ωθούν στα άκρα τις συναισθηματικές αυτοχές ανθρώπων της διπλανής πόρτας («**Αγρια περιστέρια**», εκδ. Καστανιώτη). Σύγχρονες

μικροϊστορίες στην καρδιά του ζόφου μιας έρημης πόλης (Κυψέλη) στη συλλογή «**Η κα-**

ρέκλα του κυρίου Εκτορα» (εκδ. Μεταίχμιο) της **Βάσιας Τζανακάρη**, ενώ στη νέα εμφάνιση του **Χρήστου Οικονόμου** («**Το καλό θα 'ρθει από τη θάλασσα**», εκδ. Πόλις) η πινακοθήκη των πρώων της Πειραικής από την πρώτη του συλλογή μετακομίζει σε ένα νησί του Αιγαίου: εσωτερικοί μετανάστες στην ίδια τους τη χώρα. Με το χρονογράφημα και το ευθυμογράφημα συνομιλούν τα διασκεδαστικά αφηγήματα στη δεύτερη εμφάνιση του **Γιώργου Γκόζη** («**Αφήστε με να ολοκληρώσω**», εκδ. Πόλις), ενώ πραγματικό masterclass τεχνικών ερμηνείας και ανάγνωσης παραδίδει ο δάσκαλος της δραματικής σχολής στα ομόκεντρα ακαριαία διηγήματα του κινηματογραφιστή και διηγηματογράφου **Λάκη Παπαστάθη**

(«**Ο δάσκαλος αγαπούσε το βωβό σινεμά**», εκδ. Πόλις).

485 λυρικά αποσπάσματα συνιστούν μια γλωσσική περιδίνηση που πολιορκεί ψηλαφητά τη μορφή της μυστηριώδους Αχνας στο ομώνυμο μοντερνιστικό μυθιστόρημα ποιητικής του **Στρατή Χαβιρά** («**Αχνα**», εκδ. Κέδρος). Η υιοθέτηση της μπορχεσιανής αντίληψης της λογοτεχνίας ως συνόλου της ανθρώπινης μνήμης που βρίσκει προνομιακό χώρο καταγραφής της στα λεξικά ανιχνεύεται πίσω από τις αυτοβιογραφικές «**Παρασάγγες**» (εκδ. Αγρα) του **Δημήτρη Καλοκύρη**. Δυσσίωνα σχάζει τη δυστοπική συγκυρία η κλειστοφοβική αλληγορία της εξουσίας του **Αριστείδη Αντονά** («**Ο μηχανισμός του δωματίου**», εκδ. Αγρα)

και γοτθικά πατιναρισμένο αλληγορικό θρίλερ με θέμα την καλλιτεχνική δημιουργία «**Το σπίτι**» (εκδ. Κίχλη) του **Γιώργου Μπτιτά**.

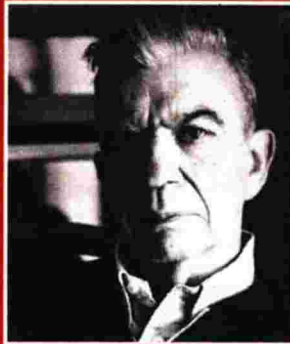
Σαράντα πέντε οδονηρά «αυτο-βιογραφήματα» αναμετρώνται με την πατρική και μητρική απουσία στην ποιητική αυτοβιογραφία «**Το αίμα νερό**» (εκδ. Πατάκης) του **Χάρη Βλαβιανού**. Εκρηκτικές αποτυπώσεις της κρίσιμης ατμόσφαιρας της εποχής και ειδολογικός αταξινόμητος τα υβριδικά σπαράγματα του **Θοδωρή Ρακόπουλου** στη «**Συνωμοσία της πυρίτιδας**» (εκδ. Νεφέλη), αλλά και οι ιστορίες του **Γιώργου Λαμπράκου** («**Ψηφιακός νάρκισσος**», εκδ. Γαβριιλίδης) για τη σύγχρονη «δημοκρατία του πυρίτιου».

Στις προωθημένες γραφές της χρονιάς και οι αφηγηματικά «αδύνατοι κόσμοι» της **Λίλας Κονομάρα**, όπου οι κοινώς αποδεκτές διαστάσεις του χώρου και του χρόνου καταλύονται σε μια σειρά διηγημάτων που δοκιμάζουν τα όρια αντοχής και τη γεωμετρία της παραδοσιακής αφήγησης («**Οι ανησυχίες του Γεωμέτρη**», εκδ. Κέδρος).

Ενας οδονηρός στοχασμός πάνω στη γλώσσα και την εξορία το χαμένο μυθιστόρημα της **Μέλπως**

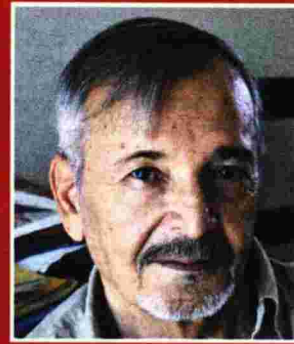
N. Μπακόλας

M. Κουμανταρέας

M. Δούκα

Στρ. Χαβιαράς

Σ. Δημητρίου

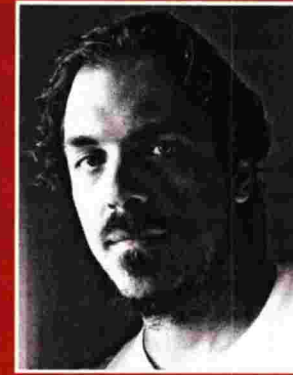
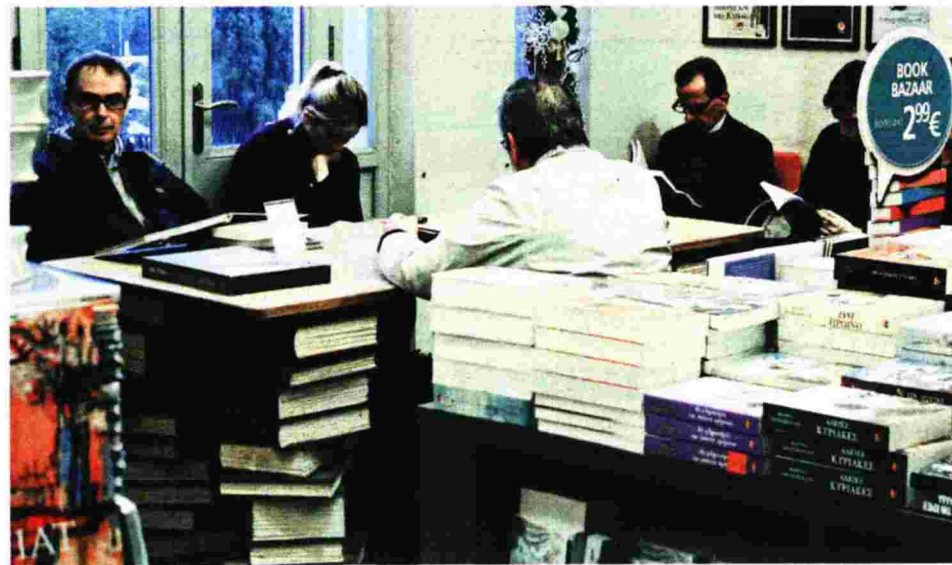
Αξιότη «Ρεπουμπλικ-Βαστίλλη» (εκδ. Αγρα) και νουβέλα εστιασμένη στο τραγικό τέλος της Ηλέκτρας Αποστόλου η μυθιστορηματική βιογραφία «**Ηλέκτρα**» (εκδ. Κέδρος) της **Διδώς Σωτηρίου**, για πρώτη φορά σε αυτόνομη έκδοση. Στις

επανεκδόσεις της χρονιάς αποδείχθηκε εντυπωσιακά ζωντανό το αυτοβιογραφικό χρονικό του **Ασημάκη Πανσέληνου** («**Τότε που ζούσαμε**», εκδ. Μεταίχμιο) και οφειλόμενη επανεκδοση της «**Μεγάλης πλατείας**» (εκδ. Κέδρος) του **Νίκου**

Μπακόλα για την εμβληματική θέση της στην ιστορία της μεταπολεμικής λογοτεχνίας, κυρίως σε εκείνη την ειδολογική γραμμή που ενδιαφέρεται για την παλίνδρομη σχέση παρόντος-παρελθόντος.

Η συγκεντρωτική έκδο-

ση των πρώτων συλλογών του **Αχιλλέα Κυριακίδη** («**Μουσική και άλλα πεζά: 1973-1995**», εκδ. Πατάκης) μας μεταφέρει στις απαρχές της πεζογραφίας του, εικονογραφώντας ανάγλυφα την πορεία από το καφκικό παράλογο στα μπορχικά παράδοξα, ενώ η ενοποίηση με αναδιατάξεις, επεξεργασία και προσθήκες της συγγραφικής παραγωγής της τελευταίας δεκαετίας από τον **Κώστα Βούλγαρη** είχε ως αποτέλεσμα μια ενδιαφέρουσα πολυφωνική μεταμυθοπλασία στη μορφή ενός τεράστιου σύγχρονου κέντρωνα («**Το εμφύλιο σώμα**», εκδ. Του εικοστού πρώτου). Τέλος, ευχάριστα καλοδεχούμενος, σε δύσθυμες περιόδους κρίσης, ο δεύτερος τόμος με τις ευφρόσυνες «**Κουταμάρες**» (εκδ. Γαβριιλίδης) του **Μάριου Ποντίκα**.

N. Μάντας

A. Αντωνάς